

Læringsmål og læringsutbytte i 8.semester (2012)

I 8. semester inngår fagene psykiatri (voksenpsykiatri og barne- og ungdomspsykiatri) og øyesykdommer foruten farmakologi, anatomi, nevrobiologi, patologi og allmennmedisin spesielt tilpasset psykiatri og øyesykdommer.

Læringsmål i psykiatri

Ved fullført 8. semesters undervisning skal studentene ha oppnådd kompetanse til å kunne håndtere pasienter med de vanlig forekommende psykiatriske lidelser i førstelinjetjenesten. Derfor skal studentene gjennom semesteret erverve nødvendige kunnskaper om det biologiske, psykologiske og sosiale grunnlaget for utvikling av psykiske lidelser, rusmiddelmisbruk og avvikende atferd. Studentene skal også tilegne seg kunnskaper, holdninger og ferdigheter som er knyttet til undersøkelses-, behandlings- og rehabiliteringsmetoder som er relevante på disse områdene. Undervisningen tar sikte på å integrere kunnskap innen alle aldersgrupper. Kunnskapsnivået skal allikevel ikke begrenses til det som er nødvendig for behandling i førstelinjetjenesten, men skal også omfatte kunnskaper som er nødvendige for å forstå sentrale psykopatologiske mekanismer og grunnlaget for spesialistbehandling.

Læringsutbytte i psykiatri

Kunnskap

Ved fullført 8. semester skal studenten kunne:

Integrerte psykiatriske temaer:

- Beskrive hovedgruppene av utviklingsforstyrrelser og psykiske lidelser, hvordan disse klassifiseres og hvordan de fremtrer i allmennpraksis, herunder organisk betingede lidelser, funksjonelle psykoser, affektive lidelser, angstlidelser, rusmisbrukslidelser, personlighetsforstyrrelser, spiseforstyrrelser, psykosomatiske lidelser, hyperkinetiske forstyrrelser, atferdsforstyrrelser og følelsesmessige forstyrrelser oppstått i barndom samt psykisk utviklingshemming.
- Gjøre rede for de viktigste symptomer og funn, både ved de vanligste og alvorligste psykiske forstyrrelser fra barndom til alderdom.
- Angi omfang av de viktigste psykiske lidelser i befolkningen.
- Gjøre rede for hovedtrekkene i den bio-psyko-sosiale forståelsesmodell og hvordan en slik modell kan belyse utvikling, forekomst og forløp av psykiske lidelser og hvordan sykdomsbilder endrer seg gjennom livsløpet.
- Beskrive hvilke faktorer som påvirker livskvalitet hos personer med alvorlige og langvarige psykiske lidelser.
- Beskrive hvilke faktorer som påvirker barns mulighet til å utvikle seg i samsvar med egne ressurser.
- Gjøre rede for grunnlaget for ulike emosjonelle uttrykk (herunder aggressiv atferd).

Forebygging og helsefremming:

- Beskrive modeller og hovedprinsipper for forebygging og fremming av psykisk helse, på individ-, nettverks- og (lokal) samfunnsnivå.

Anvendelse av lovverket i forhold til barn og voksne:

- Gjøre rede for deler av "Psykisk helsevernloven", med særlig vekt på øyeblikkelig hjelp, tvangsinnleggelse, kontrollordninger og rettssikkerhet for psykiatriske pasienter.

Psykofarmaka:

- Gjøre rede for aktuelle psykofarmakas virkningsmekanisme og kunne beskrive deres effekter, bivirkninger, indikasjoner og kontraindikasjoner, begrensninger og hva som er realistiske målsetninger med særlig vekt på kjennskap til psykofarmakas plass i behandlingen av psykoser, affektive lidelser og angsttilstander, både hos barn og voksne.

Psykologiske og sosiale behandlingsmetoder:

- Beskrive indikasjoner, viktige prinsipper, begrensninger og realistiske målsetninger for psykologisk behandling.
- Angi praktiske forskjeller mellom kognitiv atferdsterapi og psykodynamisk terapi.
- Gjøre rede for betydningen av samarbeid med familie, arbeidsplass og sosialt nettverk ved behandling av psykiske lidelser.
- Gjøre rede for rehabiliteringsarbeidets teori og organisering ved kroniske psykiske lidelser

Rus, avhengighet og misbruk:

- Angi de viktigste rusmidler, inklusive virkningsprinsippene for de ulike grupper av avhengighetsskapende medikamenter og rusmidler.
- Gjøre rede for hva avhengighet består i og hvordan den arter seg, herunder abstinenssyndromer.
- Beskrive de medisinske, psykologiske og sosiale (samfunnsmessige) konsekvenser av rusmiddelmissbruk og medikamentavhengighet.
- Angi medikamentelle aspekter i behandling av avhengighet.
- Beskrive psykologiske og sosiale behandlingsformer som brukes ved rusmiddelmissbruk og medikamentavhengighet.

Ferdigheter

Ved fullført 8. semester skal studenten kunne:

- Etablere den nødvendige kontakt og kommunikasjon med pasienten (og dennes familie) for å kunne gjennomføre en klinisk psykiatrisk undersøkelse, uavhengig av pasientens alder, kjønn, intelligensnivå, kulturell/etnisk/sosial bakgrunn og klinisk tilstand.
- Gjennomføre et anamneseopptak som gir tilstrekkelig oversikt over pasientens bakgrunn, gjennomføre en undersøkelse av psykisk status presens, og på bakgrunn av disse kunne stille en diagnose.
- Gjenkjenne de følelser pasienten (og dennes nærmeste) vekker i deg slik at du kan bruke disse følelsene til å forstå og mestre pasient-lege forholdet og hvordan man selv som person påvirker den informasjon man får fra pasienten.
- Vurdere alvorlighetsgrad av psykiske lidelser, spesielt suicidalitet, dybde av depresjon, fare for andre.
- Vurdere hvordan man håndterer vold og trusler i møte med truende pasient/pårørende.
- Vurdere belastning på familie og sosialt nettverk ved omsorg for familiemedlem med psykisk lidelse.
- Vurdere betydning av psykososiale faktorer for sykdomsbildet og sykdomsforløp: herunder betydningen av samspill i familie, arbeidsfunksjon og sosialt nettverk for utvikling og opprettholdelse av psykisk lidelse.
- Gjennomføre behandling med psykofarmaka.
- Gjennomføre behandling med kognitiv atferdsterapeutisk metode.
- Gjennomføre foreldrerådgivning ved psykiske lidelser hos barn.
- Informere og forklare pasient og pårørende om aktuell psykisk lidelse og behandlingsalternativer.

Generell kompetanse

Ved fullført 8. semester skal studenten kunne:

- Vise innlevelse med pasienten, uavhengig av dennes alder, kjønn, intelligens, sosiale/kulturelle/etniske/religiøse bakgrunn og kliniske tilstand.
- Holde en hensiktsmessig balanse mellom avstand og nærhet, innlevelse og observasjon, i forhold til pasienten.
- Vise vilje og forståelse til å ta i betraktning både psykologiske og somatiske aspekter ved en medisinsk lidelse, og pasientens/lidelsens sosiale kontekst.
- Vise respekt for pasienten og dennes familie, uansett type lidelse eller problem det søkes hjelp for, inkludert pasientens/familiens egen forståelse av lidelsens karakter og årsaker.

- Støtte opp om pasienten (og hans/hennes familie) som aktivt samarbeidende personer i behandling/løsning av lidelse/problem.
- Ha en holdning hvor pasientens familie/sosiale nettverk er subjekt i seg selv og ikke bare hjelper/problem i forhold til primærpatienten.

Læringsmål i øyesykdommer

Ved fullført 8. semesters undervisning skal studentene ha oppnådd nødvendige praktiske og kliniske ferdigheter for å kunne stille diagnose - og behandle - vanlige øyesykdommer som rødt øye, akutt og gradvis synstap, dobbeltsyn og øyeskader. I tillegg skal de kunne relatere øyesymptomer og funn til viktige systemsykdommer. Videre skal studentene kunne avgjøre hvilke øyesykdommer som kan behandles i allmennpraksis og hvem som må henvises til spesialist. For å klare dette vil studentene også lære om prinsipper for utredning og behandling hos privat øyelege og ved øyeavdeling på sykehuset.

Læringsutbytte i øyesykdommer

Kunnskap

Ved fullført 8. semester skal studenten kunne:

Gjøre rede for øyets og synsbanenes struktur og funksjon:

- øyeeple, øyelokk, tåreveier og orbita
- øyets optiske apparat, synsfelt, synsstyrke, sentralt og perifert syn
- retina: celletyper og signalmekanismer, transduksjon i fotoreseptorer
- spektralfølsomhet, synspigmenter, mørkeadaptasjon, skotopisk og fotopisk syn
- reseptoriske felt og responsegenskaper til celler i retina og sentralnervesystemet
- fargesyn: kjemiske og nervøse mekanismer
- funksjonell arkitektur og retinotopisk organisasjon i synsbanene
- hjernebark: visuelle områder, spesialisering, persepsjon
- plastisitet: kritiske perioder, reorganisering etter skader
- synsfeltdefekter ved skade/sykdommer relatert til øyet og synsbaner
- pupillerefleks og akkomodasjonsrefleks
- kontroll av øyebevegelser
- samsyn og suppresjon

Gjøre rede for symptomer, diagnostikk, forløp, behandling og henvisning av følgende tilstander:

Øyelokk

- utslett og betennelsestilstander
- stillingsanomalier (ectropium, entropium)
- tumores
- hordeolum / chalazion
- lagopthalmus

Tåreveier

- tørt øye
- rennende øye / stenoser
- tåresekkbetennelse

Conjunctiva

- bakterielle, virale og allergiske betennelser

- ervervede forandringer (pinguecula, pterygium, tumores)

Cornea

- betennelser (keratitter), virale og bakterielle
- komplikasjoner ved bruk av kontaktlinser
- keratoconus

Sclera

- Scleritt/ episcleritt

Linse

- kongenitt og senil katarakt
- etterstær

Forkammer

- medfødt glaukom
- åpenvinklet glaukom
- trangvinklet glaukom
- sekundære glaukomer

Uvea

- fremre og bakre uveitt (idiopatiske)
- uveitt med systemsykdommer (Bekhterev /revmatiske lidelser)
- endophthalmitt
- tumores (choroidale melanomer/metastaser)

Retina

- netthinneløsning
- retinopati ved systemsykdommer (diabetes, hypertensjon)
- degenerative sykdommer (myopi, retinitis pigmentosa, makuladegenerasjon)
- retinopati ved prematuritet (ROP)
- karokklusjoner i retina

Orbita

- endokrin exophthalmus/myopati
- vaskulære lidelser
- tumores

Strabisme

- Eso, exo, hypo og hyper fori/tropi

Synsproblemer/refraksjonsfeil

- presbyopi
- amblyopi
- hjelpemidler til svaksynte
- synskontakt/ Blindeforbundet
- sosial/praktisk blindhet
- funksjonell synsreduksjon
- refraktiv kirurgi

Skader

- hode og ansiktsskader med øyeffeksjon
- orbitafrakturer

- øyelokk – og tåreveisskader
- stump traume
- corneaerosjon
- fremmedlegeme / perforasjonsskader
- kjemiske skader og stråleskader

Neurooftalmologi

- papilleødem
- opticusnevritt
- opticusatrofi
- vaskulære lesjoner (arteritis temporalis)
- pupilleforandringer
- diplopi
- nystagmus
- intrakraniell affeksjon av synsbanene
- amaurosis fugax
- migrene med visusaffeksjon

Ha kjennskap til følgende:

- billediagnostisk-undersøkelse av øyet inkl. ultralyd, røntgen, CT og MR
- applanasjonstonometri
- synsfelt med kampimetri og automatisk perimetri
- undersøkelse med autorefraktor
- hva som kan gjøres hos en optiker
- farmakologisk virkningsmekanisme og kliniske anvendelse av de viktigste oftalmologiske medikamentene
- farmakologiske prinsipper ved topikal behandling i øyet

Ferdigheter

Ved fullført 8. semester skal studenten kunne:

- Ta opp målrettet anamnese
- Kliniske ferdigheter og undersøkelsesteknikk
  - 1) Utføre visusbestemmelse hos voksne
  - 2) Utføre subjektiv refraksjonering (sfæriske glass)
  - 3) Utføre synsfeltundersøkelse med konfrontasjonsmetode (a m Donders)
  - 4) Undersøke øynenes stilling, leie og bevegelighet
  - 5) Beherske evertering av øyelokk og fjerning av fremmedlegemer fra cornea/ conjunctiva
  - 6) Teste corneasensibilitet
  - 7) Undersøke øyets fremre segment med pennelykt, spaltelampe og fluoresceinfarging
  - 8) Teste pupillefunksjon og øyets medier i gjennomfallende lys (rød refleks)
  - 9) Undersøke papillen og netthinnen med direkte oftalmoskopi
  - 10) Undersøke øyetrykket med palpasjon

Generell kompetanse

Ved fullført 8. semester skal studenten kunne:

- etablere god kontakt med pasienter
- vurdere en målrettet anamnese opp mot de kliniske funn for å stille sannsynlig diagnose

- avgjøre hvilke tilstander som kan behandles i allmennpraksis og hvem som må henvises til spesialist
- vise god samarbeidsevne med andre studenter under innlæring av praktiske ferdigheter og ta medansvar for hverandres læring